

РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

Мд Саиф Ибна Алам

*здобувач першого рівня освіти спеціальності 181 «Харчові технології»
Миколаївський національний аграрний університет*

Питання забезпечення якості продовольчих товарів завжди було актуальним. Це обумовлено насамперед тим, що у разі придбання товарів непродовольчої групи сумнівної якості наслідком може бути лише певний дискомфорт, а у разі придбання неякісних продуктів харчування існує загроза здоров'ю. Складовою захисту здоров'я споживачів будь якої країни є забезпечення безпечності і якості продукції. За оцінкою ВООЗ, 600 мільйонів людей, майже кожна десята людина в світі, стали жертвами вживання неякісних харчових продуктів. 420 000 людей щорічно помирають з причини вживання небезпечних харчових продуктів. 40% хворобах харчового походження приходиться на дітей віком до п'яти років – в середньому налічується 125 000 випадків смерті [1].

Міжнародний характер виробництва та поставки продуктів харчування є передумовою розроблення та запровадження ефективного міжнародного законодавчого регулювання безпечності та якості харчових продуктів. Ще в 90-х роках минулого століття були серйозні інциденти, пов'язані з безпечністю харчових продуктів. Саме факти потрапляння на ринки збуду споживачів небезпечних для здоров'я харчових продуктів спонукали Україну та інші країни світу переглянути свої системи контролю безпечності продуктів харчування та шукати кращих способів захисту споживачів.

Сьогодні законодавче регулювання безпечності та якості харчових продуктів в Україні наголошує право громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди (Конституція України, стаття № 50). Вільний доступ до інформації про якість харчових продуктів дозволяє уникнути потенційно серйозних небезпек для здоров'я [2].

На сьогодні в Україні відносини між органами виконавчої влади, операторами ринку харчових продуктів та споживачами харчових продуктів регулює Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (Закон). Цей Закон визначає порядок забезпечення безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, що виробляються, перебувають в обігу, ввозяться (пересилаються) на митну територію України та/або вивозяться (пересилаються) з неї. Відповідно до статті № 4 Закону держава здійснює регулювання у сфері безпечності харчових продуктів та окремих показників якості харчових продуктів з метою захисту життя, здоров'я та інтересів споживачів, шляхом здійснення державного контролю.

Україна на законодавчому рівні, намагається вирішувати питання харчової безпеки, це є запорукою збереження здоров'я та профілактики цілого спектру захворювань, пов'язаних зі способом харчування [3]. Питання безпеки харчових продуктів, харчування та продовольчої безпеки нерозривно пов'язані. Небезпечні продукти харчування породжують порочне коло хвороб і недостатність харчування, що особливо зачіпає соціально незахищене населення держави.

Сьогодні ланцюг поставок продуктів харчування носить міжнародний характер. Ефективна співпраця між урядами країн, виробниками і споживачами продуктів харчування сприяє забезпеченню безпеки харчових продуктів [4].

Україна на законодавчому рівні, намагається вирішувати питання харчової безпеки: Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини», Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Вимоги цих Законів сприяють запобіганню несприятливих наслідків та визначають певні засади державної політики щодо забезпечення якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини.

Європейський Союз (ЄС) відіграє важливу роль у нормативно-правовому забезпеченні та створенні надійної і ефективної системи державного регулювання у сфері безпечності та якості харчових продуктів [5]. Саме в ЄС безпечність харчових продуктів визнається одним із головних пріоритетів політики.

Основоположним документом ЄС у сфері безпечності та якості харчових продуктів є Регламент Європейського парламенту і Ради ЄС № 178/2002 від 28.01.2002 (Регламент), який визначає загальні принципи продовольчого права ЄС. У національному законодавстві держав-членів ЄС ці принципи є орієнтиром для держав, що знаходяться на шляху євроінтеграції, у тому числі і для України.

Безпечності харчових продуктів, це забезпечення високого рівня захисту життя, здоров'я та інтересів споживачів [6], чесних практик торгівлі харчовими продуктами, захист здоров'я тварин та умови їх утримання, здоров'я рослин і довкілля. Країни-члени ЄС несуть зобов'язання, щодо безпечності харчових продуктів вироблених на її території не тільки перед своїми громадянами, а й всіма громадянами ЄС та третіх країн. Європейське ставлення до питань безпечності харчових продуктів та захисту інтересів споживачів, це не тільки питання державних інституцій, як підкреслено Регламентом № 178/2002, а й громадськості, неурядових організацій, професійних асоціацій, міжнародних торгових партнерів і торгових організацій.

Україна повинна бути визнана як глобальний, конкурентоспроможний і надійний партнер, який відповідає потребам світового ринку та пропонує широкий асортимент якісної продукції харчової та переробної промисловості з високою доданою вартістю та з аутентичними смаковими властивостями [7]. Україна впровадила близько 80% законодавства ЄС про безпечність харчових продуктів і 45% законодавства щодо тварин, у сфері охорони здоров'я та добробуту. Ця ефективна співпраця між урядами країн, виробниками і споживачами продуктів харчування сприяє забезпеченню безпеки харчових продуктів.

Отже, вихід на закордонні ринки для українських виробників харчових продуктів ускладнюється тим, що в розвинених державах створені надійні системи управління безпекою цих продуктів. Згадані системи, базисом яких є відповідні закони, директиви та регламенти, визнані та застосовуються для захисту споживачів від імовірних небезпек, джерелом яких можуть бути харчові продукти.

Список використаних джерел:

1. Курепін В. М. Правове регулювання органічного сільськогосподарського виробництва в Україні // Сучасний стан науки в сільському господарстві та природоко

ристуванні: теорія і практика : матеріали II міжнар. наук. інтернет-конф. м. Тернопіль, 20 листопада 2020 р. Тернопіль : Західноукраїнський національний університет, 2020. С. 98-101.

2. Бурцева П. М. Деякі аспекти проблеми вирощування якісної рослинницької продукції при застосуванні мінеральних добрив // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 14 – 15. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8201>.

3. Курепін В. М. Розвиток аграрного сектору економіки України через забезпечення безпеки на виробництві / В. М. Курепін // Соціально-економічна політика та адміністрування у сфері регіонального розвитку України : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції, 3-5 квітня 2019 р. - Миколаїв : МНАУ, 2019. - С. 109-112.

4. Курепін В. М. Механізм управління екологічною безпекою об'єктами господарювання на засадах маркетингу / В. М. Курепін, В. С. Іваненко // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 20-21 листопада 2019р. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 169 – 172.

5. Курепін В. М. Правові засади забезпечення якості та безпеки споживання замороженої плодоовочевої продукції // Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції : матеріали міжнародної наук.-практ. конф., 18-20 березня 2020 р. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 172-175.

6. Шкуткова В. О. Фактори техногенного впливу АЕС на довкілля // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 94-96. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8151>.

7. Курепін В. М. Агрохімічне обслуговування та його вплив на екологічний стан і охорону навколишнього середовища / В. М. Курепін, В. С. Іваненко // Актуальні проблеми землеробської галузі та шляхи їх вирішення : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Миколаїв, 4-6 грудня 2019р. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 92 – 94.

*Науковий керівник: Курепін В.М., канд. екон. наук, старший викладач
Миколаївський національний аграрний університет*